

Wysoka 02 stycznia 2025 r.

dr hab. Paweł Rudnicki, prof. UDDSW
Uniwersytet Dolnośląski DSW we Wrocławiu
pawel.rudnicki@dsw.edu.pl

**Recenzja dorobku habilitacyjnego dr Elżbiety Gozdowskiej (APS) ubiegającej się o stopień
doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika**

1. Sylwetka zawodowa Habilitantki dr Elżbiety Gozdowskiej

Elżbieta Gozdowska jest badaczką w dyscyplinie pedagogika, w zakresie polityki edukacyjnej i zarządzania systemami oświat. Jej ścieżka akademicka rozpoczęła się od ukończenia studiów w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, gdzie przez wiele lat związana była z kadrą dydaktyczną, a następnie rozwijała swoje zainteresowania badawcze, koncentrując się na problematyce zarządzania oświatą na poziomie lokalnym oraz funkcjonowaniu organów społecznych w edukacji.

E. Gozdowska zdobyła stopień doktora w zakresie pedagogiki, skupiając się w swoich badaniach na zarządzaniu oświatą i polityce edukacyjnej. Po uzyskaniu stopnia doktorskiego rozpoczęła pracę naukowo-dydaktyczną w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, gdzie prowadziła zajęcia z zakresu organizacji i zarządzania szkołą, polityki edukacyjnej samorządu terytorialnego, ewaluacji działalności edukacyjnej oraz projektowania programów placówek oświatowych. Jej zaangażowanie w dydaktykę było widoczne w licznych seminariach magisterskich oraz prowadzonych kursach. Również w innych uczelniach, takich jak Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica w Płocku oraz Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, realizowała zajęcia z pedagogiki społecznej, metodyki edukacji zdrowotnej oraz zarządzania jakością pracy placówek edukacyjnych.

Doświadczenie zawodowe E. Gozdowskiej obejmuje nie tylko pracę dydaktyczną, ale także zaangażowanie w rozwój polityki edukacyjnej na poziomie lokalnym i regionalnym. Była członkinią zespołów doradczych, w tym projektów realizowanych przy wsparciu samorządów oraz organizacji

pozarządowych, co umożliwiło jej zdobycie praktycznego doświadczenia w zakresie współpracy międzysektorowej na rzecz edukacji. Jej aktywność zawodowa łączy w sobie teoretyczne przygotowanie i praktyczne podejście, co przekłada się na konkretne rekomendacje dla polityki edukacyjnej w Polsce.

Dorobek naukowy Elżbiety Gozdowskiej obejmuje 25 publikacji, w tym monografie, rozdziały w pracach zbiorowych oraz artykuły w recenzowanych czasopismach naukowych. Warto podkreślić dwie kluczowe monografie: „Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin” (2023) oraz „Uwarunkowania samorządowej polityki edukacyjnej w opinii lokalnych decydentów” (2012), które stanowią interesujący wkład w badania nad decentralizacją oświaty w Polsce. W swoich pracach Gozdowska skupia się na zastosowaniu podejścia systemowego w analizie lokalnych systemów edukacyjnych, łącząc perspektywy pedagogiczne, socjologiczne i prawne. Jej badania charakteryzują się wysokim poziomem metodologicznym.

Badaczka zrealizowała szereg projektów badawczych, w tym „Powstawanie i funkcjonowanie rad szkół w szkołach publicznych województwa mazowieckiego” (2012-13) oraz „Rada oświatowa w opiniach władz samorządowych i środowisk związanych z lokalną edukacją” (2015). W projektach tych zajmowała się głęboką analizą struktur zarządzania oświatą i partycypacji społecznej w edukacji, często proponując rekomendacje praktyczne dla decydentów politycznych. Oprócz projektów badawczych Gozdowska aktywnie współpracowała z instytucjami edukacyjnymi i organizacjami pozarządowymi, wspierając rozwój innowacyjnych strategii zarządzania edukacją na poziomie lokalnym.

E. Gozdowska ma bogate doświadczenie w prowadzeniu zajęć dydaktycznych oraz seminarów magisterskich. W trakcie swojej kariery wypromowała 19 magistrów oraz kilkadziesiąt osób z licencjatem. Jej działalność dydaktyczna obejmuje prowadzenie kursów z zakresu polityki edukacyjnej, zarządzania jakością edukacji oraz projektowania programów edukacyjnych. Ponadto, prowadziła liczne warsztaty i szkolenia dla nauczycieli oraz kadry kierowniczej szkół, szczególnie w ramach wspierania rozwoju centrów edukacyjnych na Mazowszu. Jej zaangażowanie w rozwój kompetencji zawodowych innych nauczycieli jest szczególnie widoczne w licznych projektach wspierających rozwój umiejętności dydaktycznych i menedżerskich.

Aktywność popularyzatorska Elżbiety Gozdowskiej obejmuje również publikacje w czasopismach popularnonaukowych, gdzie w przystępny sposób przedstawia kluczowe wyzwania współczesnej edukacji. Angażując się w debaty publiczne na temat systemu oświaty, wielokrotnie zabierała głos w mediach lokalnych i ogólnokrajowych, przedstawiając swoje rekomendacje dotyczące poprawy jakości zarządzania edukacją. Jej głos w tych dyskusjach jest ceniony zarówno przez praktyków edukacji, jak i decydentów politycznych.

Dorobek naukowy Elżbiety Gozdowskiej wyróżnia się interdyscyplinarnym charakterem oraz praktycznym zastosowaniem wyników badań. Jej prace stanowią cenne źródło wiedzy dla badaczy, praktyków oraz decydentów politycznych, świadcząc o głębokim zrozumieniu problematyki zarządzania edukacją. Gozdowska wnosi istotny wkład w rozwój pedagogiki i nauk społecznych, proponując konkretne rekomendacje i wyznaczając kierunki dalszych badań. Jej prace nie tylko diagnozują problemy współczesnego systemu oświaty, ale także oferują konkretne propozycje rozwiązań, które mogą być wykorzystane na poziomie lokalnym i krajowym. Szczególnie wartościowe są wyniki jej badań nad decentralizacją oświaty, które są inspiracją dla innych badaczy i praktyków. Prace Gozdowskiej łączą teorię z praktyką, co czyni jej dorobek nie tylko akademicko uznanym, ale również użytecznym w codziennym zarządzaniu edukacją.

Pomimo licznych osiągnięć, w dorobku naukowym i zawodowym Elżbiety Gozdowskiej można dostrzec pewne obszary wymagające dalszego rozwoju. Jednym z nich jest stosunkowo niewielka liczba publikacji w czasopismach międzynarodowych, co mogłoby wzmocnić jej pozycję w globalnym środowisku naukowym (tematyka zarządzania oświatą w perspektywie transformującego się i stale modernizującego się systemu oświatowego, to uniwersalny temat w nadaniach społecznych nad edukacją!). Wprawdzie Gozdowska uczestniczy w międzynarodowych konferencjach i projektach, jednak większe zaangażowanie w sieciowanie naukowe oraz inicjowanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami badawczymi mogłoby przyczynić się do jeszcze bardziej wyrazistego umiędzynarodowienia jej dorobku. Kolejnym obszarem do rozwoju jest brak szerszej obecności w interdyscyplinarnych zespołach badawczych, które łączą pedagogikę z innymi dziedzinami, takimi jak ekonomia czy nauki o zarządzaniu (zachęcam do takiego działania!).

Dodatkowo, angażowanie się w kreowanie polityki dydaktycznej na poziomie uczelnianym stanowi istotny obszar, w którym doświadczenie i kompetencje Gozdowskiej mogłyby znaleźć szczególne zastosowanie. Włączenie się w proces tworzenia programów kształcenia, strategii dydaktycznych oraz działań podnoszących jakość edukacji akademickiej pozwoliłoby jej na jeszcze większy wpływ na rozwój uczelni, w których działa. Aktywność w tych obszarach może przyczynić się do budowania silniejszych więzi między dydaktyką a badaniami naukowymi, co stanowi ważny element nowoczesnego modelu akademickiego.

2. Ocena głównego osiągnięcia naukowego Habilitantki, monografii naukowej:

Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin, Wyd. APS, Warszawa 2023 (ss. 458)

Wprowadzenie

Monografia *Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin* autorstwa Elżbiety Gozdowskiej niewątpliwie stanowi kompleksowy i interdyscyplinarnych wkładów w badania nad lokalnymi systemami edukacyjnymi w Polsce. Tematyka zarządzania oświatą przez samorządy terytorialne, choć kluczowa z perspektywy społecznej, politycznej i ekonomicznej, wciąż pozostaje stosunkowo słabo opracowana w literaturze naukowej. Praca E. Gozdowskiej wypełnia tę lukę, przedstawiając szczegółowe studium sześciu gmin, które pozwala na analizę wpływu czynników demograficznych, ekonomicznych oraz legislacyjnych na funkcjonowanie lokalnych systemów oświaty.

Decentralizacja polskiego systemu edukacyjnego po 1989 roku była jedną z najważniejszych reform ustrojowych III Rzeczypospolitej. Oddanie samorządom terytorialnym kompetencji związanych z prowadzeniem szkół publicznych zmieniło nie tylko strukturę organizacyjną oświaty, ale także mechanizmy finansowania, zarządzania oraz kreowania lokalnych polityk edukacyjnych. W swojej monografii Habilitantka nie tylko analizuje te procesy, lecz także podejmuje próbę ich oceny w oparciu o dane empiryczne zebrane podczas badań przeprowadzonych w latach 2009/10-2014/15. Okres ten jest szczególnie interesujący, ponieważ charakteryzował się relatywnie dużą autonomią samorządów, zanim wprowadzone w kolejnych latach zmiany legislacyjne zaczęły stopniowo ograniczać ich kompetencje.

Badaczka podejmuje tematykę, która ma fundamentalne znaczenie dla kształtowania społeczeństwa obywatelskiego oraz jakości edukacji w Polsce. Wybór metodologii studium przypadku oraz celowy dobór sześciu gmin o zróżnicowanych profilach demograficznych, ekonomicznych i geograficznych pozwala na ukazanie wielowymiarowości badanych procesów. Autorka trafnie podkreśla, że lokalne systemy oświaty nie są jednolitymi strukturami, lecz dynamicznymi organizmami, których funkcjonowanie zależy od wielu czynników, takich jak lokalna polityka, dostępność zasobów finansowych czy zmiany w strukturze społecznej.

Ważnym aspektem poruszonym w pracy jest analiza zmian demograficznych i ich wpływu na strukturę sieci szkolnych. Zjawisko depopulacji oraz migracji ludności, zwłaszcza z terenów wiejskich do miast, znacząco wpłynęło na zmniejszenie liczby uczniów w wielu szkołach, co z kolei doprowadziło do ich likwidacji lub reorganizacji. Habilitantka zwraca uwagę na trudności, jakie napotykają samorządy w zarządzaniu takimi procesami, szczególnie w kontekście ograniczonych środków finansowych i rosnących wymagań legislacyjnych.

Monografia wyróżnia się także pogłębioną analizą mechanizmów finansowania oświaty, w tym subwencji oświatowej, która stanowi główne źródło finansowania szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Badaczka pokazuje, że wysokość subwencji często nie wystarcza na pokrycie rzeczywistych kosztów funkcjonowania szkół, zmuszając gminy do angażowania własnych środków. Jest to problem systemowy, który w istotny sposób wpływa na jakość oferowanego kształcenia oraz dostępność usług edukacyjnych.

Na szczególne uznanie zasługuje interdyscyplinarny charakter monografii, która łączy perspektywy pedagogiczne, socjologiczne, ekonomiczne i polityczne. Dzięki temu praca nie tylko dostarcza wiedzy teoretycznej, lecz także oferuje praktyczne rekomendacje, które mogą być wykorzystane przez decydentów politycznych oraz przedstawicieli samorządów. Habilitantka podkreśla, że lokalne systemy oświaty są kluczowym elementem infrastruktury społecznej, mającym bezpośredni wpływ na rozwój kapitału ludzkiego oraz budowanie więzi społecznych.

Podsumowując, tematyka poruszona w monografii *Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin* jest nie tylko ważna z perspektywy naukowej, ale także niezwykle aktualna w kontekście współczesnych wyzwań stojących przed polskim systemem edukacyjnym. Praca Elżbiety Gozdowskiej stanowi wartościowe źródło wiedzy dla badaczy, praktyków oraz decydentów politycznych, oferując kompleksowe spojrzenie na złożone procesy zarządzania oświatą na poziomie lokalnym.

Struktura monografii

Monografia składa się z dziewięciu rozdziałów, które zostały starannie zaplanowane, aby kompleksowo ukazać tematykę funkcjonowania lokalnych systemów oświaty w Polsce.

Rozdziały 1-3 wprowadzają czytelnika w kontekst teoretyczny oraz legislacyjny, omawiając ewolucję systemu edukacyjnego w Polsce, podstawy prawne oraz teoretyczne aspekty funkcjonowania oświaty na poziomie lokalnym. Szczególną uwagę zwrócono na rolę decentralizacji i jej wpływ na zarządzanie edukacją.

Rozdziały 4-6 koncentrują się na analizie demograficznych i organizacyjnych aspektów funkcjonowania sieci szkolnych, warunków pracy nauczycieli oraz lokalnych strategii polityki edukacyjnej. Habilitantka precyzyjnie ukazuje złożoność problemów, z jakimi mierzą się samorządy, szczególnie w kontekście zmian demograficznych i finansowych.

Rozdziały 7-9 stanowią trzon części empirycznej, w której szczegółowo omówiono wyniki badań przeprowadzonych w sześciu gminach. Habilitantka stosuje interdyscyplinarne podejście, analizując dane w odniesieniu do zróżnicowanych uwarunkowań społecznych, ekonomicznych i geograficznych. Pracę wieńczy rozdział zawierający wnioski i rekomendacje praktyczne, które mogą służyć jako narzędzie dla samorządów lokalnych i decydentów politycznych.

Uwagi szczegółowe do rozdziałów

Rozdział 1: Uspołecznienie zarządzania oświatą w Polsce

Autorka w pierwszym rozdziale podjęła temat uspołecznienia zarządzania oświatą w Polsce, skupiając się na transformacji ustrojowej, która nastąpiła po 1989 roku. W tym kontekście habilitantka odnosi się do kluczowych procesów decentralizacyjnych, wskazując na ich wpływ na kształt współczesnego systemu oświaty. Transformacja ta była jednym z fundamentów budowy III Rzeczypospolitej, a decentralizacja systemu edukacji miała na celu zwiększenie autonomii lokalnych wspólnot oraz poprawę efektywności zarządzania. Autorka trafnie zauważa, że proces ten miał charakter dwutorowy: przekazanie szkół samorządom terytorialnym i próby tworzenia organów społecznej kontroli, takich jak rady szkolne.

W odniesieniach teoretycznych autorka przywołuje m.in. koncepcję Margaret Archer dotyczącą cyklicznych procesów centralizacji i decentralizacji systemów oświatowych. Zgodnie z modelem Archer, systemy zdecentralizowane charakteryzują się większą różnorodnością i elastycznością, co potencjalnie sprzyja innowacjom i lepszemu dostosowaniu do lokalnych potrzeb. Autorka wykorzystuje te założenia, aby zilustrować sytuację w Polsce, gdzie decentralizacja została częściowo ograniczona przez działania centralizacyjne wprowadzone w latach późniejszych.

Badaczka omawia również zjawisko uspołecznienia jako proces, który miał na celu włączenie społeczności lokalnych w zarządzanie edukacją. Niestety, jak zauważa, wiele z założeń tej koncepcji pozostało niewdrożonych, a rady szkolne nie stały się realnym mechanizmem wpływu obywatelskiego. Wskazuje na to, że w praktyce uspołecznienie zostało sprowadzone do „usamorządowienia”, co oznaczało głównie przekazanie odpowiedzialności finansowej i organizacyjnej samorządom bez zapewnienia odpowiednich narzędzi i zasobów.

Zaletą rozdziału jest szczegółowe przedstawienie tła legislacyjnego, w tym omówienie kluczowych aktów prawnych, takich jak ustawa o systemie oświaty z 1991 roku oraz jej nowelizacje. Autorka zwraca uwagę na ich konsekwencje dla funkcjonowania szkół publicznych, podkreślając rosnącą rolę samorządów jako organów prowadzących. Wyraźnie zaznacza, że decentralizacja była procesem niejednoznacznym, niosącym zarówno korzyści, jak i wyzwania.

Mimo wielu zalet, rozdział miejscami pozostawia niedosyt. Brakuje bardziej szczegółowego omówienia roli poszczególnych aktorów, takich jak rodzice, nauczyciele czy organizacje pozarządowe, w procesie uspołecznienia oświaty. Ponadto, przywołane przykłady teoretyczne, choć trafne, mogłyby być bardziej rozwinięte w kontekście specyfiki polskiego systemu edukacyjnego.

Habilitantka w sposób przekonujący przedstawia główne procesy i zjawiska, które ukształtowały współczesny system edukacji. Mimo pewnych braków w rozwinięciu niektórych wątków, rozdział ten należy uznać za wartościowy wkład w dyskusję na temat decentralizacji i uspołecznienia oświaty

Rozdział 2: Zadania oświatowe samorządu terytorialnego

Drugi rozdział monografii skupia się na przedstawieniu i analizie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle obowiązującego prawa. Habilitantka szczegółowo opisuje zakres kompetencji przypisanych samorządom oraz zmiany w ich strukturze wynikające z nowelizacji ustawy o systemie oświaty w latach 2009-16. Szczególną uwagę zwraca na wprowadzone w 2009 roku przepisy, które zwiększyły autonomię samorządów w obszarze zarządzania siecią szkolną, jednocześnie ograniczając rolę kuratoriów oświaty.

Badaczka podkreśla, że przekazanie samorządom odpowiedzialności za organizację i finansowanie szkół miało kluczowe znaczenie dla rozwoju lokalnych systemów edukacyjnych. Wskazuje, że zmiana ta stworzyła możliwości bardziej elastycznego dostosowywania działań edukacyjnych do specyficznych potrzeb społeczności lokalnych. Autorka trafnie zauważa, że decentralizacja zarządzania oświatą wiązała się nie tylko z korzyściami, takimi jak większa samodzielność samorządów, ale również z wyzwaniem, w tym koniecznością sprostania rosnącym wymaganiom finansowym oraz trudnościami w zarządzaniu siecią szkolną w obliczu zmian demograficznych.

Istotnym elementem analizy są również omówione przez Habilitantkę problemy wynikające z braku jednoznacznych standardów dotyczących subwencji oświatowej. E. Gozdowska wskazuje, że nieprzejrzystość mechanizmów podziału środków finansowych oraz ich niedostateczna wysokość w wielu przypadkach prowadziły do napięć między samorządami a organami centralnymi. Jej analiza oparta jest na przepisach prawnych oraz danych statystycznych, co nadaje pracy solidny fundament empiryczny.

Rozdział drugi stanowi ważny wkład w zrozumienie roli i odpowiedzialności samorządów w polskim systemie oświaty. Autorka skutecznie wskazuje zarówno na potencjał, jak i ograniczenia wynikające z decentralizacji. Dzięki szczegółowej analizie prawnej oraz uwzględnieniu danych empirycznych rozdział ten dostarcza cennych informacji dla badaczy oraz praktyków zajmujących się zarządzaniem edukacją na poziomie lokalnym.

Rozdział 3: Finansowanie zadań oświatowych

Trzeci rozdział monografii koncentruje się na kluczowej problematyce finansowania zadań oświatowych, będącej jednym z najważniejszych aspektów zarządzania lokalnymi systemami edukacyjnymi. Habilitantka w sposób szczegółowy i precyzyjny przedstawia mechanizmy podziału

środków finansowych na edukację, analizując zarówno strukturę subwencji oświatowej, jak i dodatkowe źródła finansowania, które mogą być wykorzystywane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Badaczka rozpoczyna od wyjaśnienia konstrukcji subwencji oświatowej, która jest podstawowym źródłem finansowania zadań edukacyjnych w Polsce. Trafnie wskazuje, że wysokość subwencji jest uzależniona od liczby uczniów oraz specyficznych potrzeb danej gminy, takich jak liczba dzieci z niepełnosprawnościami czy funkcjonowanie szkół wiejskich. Autorka podkreśla jednak, że mechanizm ten często nie odzwierciedla rzeczywistych kosztów prowadzenia szkół, co zmusza samorządy do uzupełniania brakujących środków z własnych budżetów. To z kolei prowadzi do napięć finansowych, szczególnie w gminach o niskich dochodach.

W rozdziale wyróżnia się także analiza efektywności wydatkowania środków na oświatę. Habilitantka zwraca uwagę na zróżnicowanie pomiędzy gminami w zakresie alokacji zasobów finansowych oraz ich wykorzystania. Badaczka ilustruje swoje tezy przykładami empirycznymi, co czyni analizę bardziej przekonującą. Wskazuje również na problemy wynikające z braku jasnych standardów dotyczących monitorowania efektywności wydatków edukacyjnych na poziomie lokalnym. Autorka podejmuje temat dodatkowych źródeł finansowania, takich jak dotacje celowe, fundusze europejskie czy partnerstwa publiczno-prywatne. Wskazuje, że choć mogą one stanowić istotne wsparcie dla lokalnych budżetów, ich dostępność i wykorzystanie są często ograniczone ze względu na brak kompetencji i zasobów ludzkich w samorządach. Warto docenić, że Habilitantka porusza także kwestie związane z nierównościami finansowymi pomiędzy gminami, które wynikają z różnic w dochodach własnych oraz dostępności dodatkowych funduszy.

Jednym z głównych atutów tego rozdziału jest interdyscyplinarne podejście, które łączy analizę ekonomiczną z perspektywą polityki publicznej. Autorka trafnie wskazuje, że problemy finansowe lokalnych systemów oświaty mają swoje źródła nie tylko w konstrukcji systemu subwencji, ale również w szerszym kontekście decentralizacji i polityki fiskalnej państwa.

Rozdział 4: Regulacje ustawowe określające warunki pracy nauczycieli w szkołach publicznych

Czwarty rozdział poświęcony jest szczegółowej analizie regulacji ustawowych, które kształtują warunki pracy nauczycieli w Polsce. Habilitantka dokonuje przeglądu kluczowych przepisów prawnych, takich jak Karta Nauczyciela oraz szczegółowo omawia ich wpływ na funkcjonowanie systemu oświaty. Przedstawiono zarówno aspekty dotyczące zatrudnienia, jak i wynagradzania nauczycieli, z uwzględnieniem różnic regionalnych oraz specyfiki lokalnych budżetów gmin.

Autorka zwraca uwagę na istotną rolę stabilności prawnej w utrzymaniu ciągłości edukacji, ale jednocześnie krytycznie odnosi się do ograniczeń elastyczności w zatrudnianiu nauczycieli, które mogą wpływać na efektywność zarządzania placówkami. Szczególnie cenne jest omówienie wyzwań związanych z niedoborem nauczycieli w niektórych regionach oraz rosnących oczekiwań wobec kadry pedagogicznej w kontekście zmian społecznych i technologicznych.

Rozdział 5: Zmiany demograficzne a kształtowanie sieci szkolnej

Piąty rozdział szczegółowo analizuje wpływ zmian demograficznych na sieć szkolną w badanych gminach. Autorka koncentruje się na takich zagadnieniach, jak depopulacja, migracje oraz starzenie się społeczeństwa, które znacząco wpływają na liczebność uczniów. Habilitantka przedstawia szczegółowe dane statystyczne, które ukazują zróżnicowanie demograficzne badanych regionów oraz jego konsekwencje dla organizacji sieci szkolnych.

Habilitantka omawia strategie adaptacyjne, takie jak tworzenie zespołów szkolno-przedszkolnych, konsolidacja szkół czy rozwój edukacji zdalnej, które mają na celu dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do zmieniających się potrzeb. Wskazuje również na konflikty społeczne wynikające z reorganizacji szkół, szczególnie w gminach wiejskich, gdzie zamykanie placówek często spotyka się z oporem lokalnych społeczności. Analiza uwzględnia także wpływ polityki centralnej na procesy decyzyjne na poziomie lokalnym, co nadaje badaniu szerszy kontekst.

Rozdział 6: Kreowanie lokalnej polityki oświatowej

Szósty rozdział koncentruje się na analizie procesów związanych z tworzeniem i wdrażaniem lokalnych strategii edukacyjnych. Habilitantka przedstawia różnorodne podejścia do zarządzania oświatą w badanych gminach, uwzględniając zarówno sukcesy, jak i bariery w implementacji skutecznych rozwiązań. Szczególną uwagę zwraca na znaczenie partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych, podkreślając, że dialog pomiędzy władzami lokalnymi a społecznością szkolną może znacząco zwiększyć efektywność działań.

Autorka wskazuje na problem polityzacji decyzji dotyczących oświaty, który może prowadzić do utrzymywania nierentownych szkół z powodów populistycznych. Podkreśla także znaczenie transparentności oraz przejrzystości w procesach decyzyjnych, które są kluczowe dla budowania zaufania wśród mieszkańców. Rozdział kończy się rekomendacjami dla samorządów, które mogą pomóc w efektywniejszym zarządzaniu lokalnymi systemami edukacyjnymi, uwzględniając zróżnicowane potrzeby społeczności.

Rozdział 7: Metodologiczne założenia badań

Siódmy rozdział monografii stanowi szczegółowe opracowanie metodologicznych podstaw badania. Habilitantka rozpoczyna od uzasadnienia wyboru podejścia jakościowego, podkreślając, że metoda ta najlepiej odpowiada złożonemu charakterowi badanych zagadnień. Analiza lokalnych systemów oświaty wymaga uwzględnienia różnorodnych perspektyw, co skutecznie umożliwia zastosowanie studium przypadku jako głównej strategii badawczej.

Autorka precyzyjnie omawia strukturę metodologiczną, która obejmuje cztery kluczowe komponenty: definicję problemu badawczego (7.1), sformułowanie pytań badawczych (7.2), opis narzędzi badawczych (7.3) oraz wybór próby badawczej (7.4). Każdy z tych elementów został szczegółowo opisany i poddany analizie, co świadczy o rzetelności podejścia badawczego. Gozdowska precyzyjnie informuje czytelnika o swoich zamiarach badawczych, osadza je w zaawansowanej literaturze metodologicznej, lokuje w teorii badania systemów. Takie podejście metodologiczne jest wiarygodne, merytoryczne i badawczo odpowiedzialne.

Habilitantka trafnie identyfikuje główny problem badawczy, który dotyczy zróżnicowanego podejścia do zarządzania oświatą na poziomie lokalnym. Definicja problemu została osadzona w kontekście zmian demograficznych, finansowych i politycznych, co nadaje badaniom znaczenie praktyczne. Jednocześnie można zauważyć, że definicja problemu jest stosunkowo szeroka, co potencjalnie utrudnia jednoznaczną interpretację wyników. Sformułowane pytania badawcze odzwierciedlają wielowymiarowość problemu badawczego. E. Gozdowska koncentruje się na takich aspektach, jak efektywność zarządzania siecią szkolną, rola władz lokalnych w kształtowaniu polityk edukacyjnych oraz wpływ społeczności lokalnych na podejmowane decyzje. Pytania są precyzyjne i ukierunkowane na uzyskanie pogłębionych odpowiedzi, jednak można zauważyć brak wyraźnego podziału na pytania główne i szczegółowe, co mogłoby dodatkowo uporządkować strukturę analizy. Habilitantka szczegółowo omawia zastosowane narzędzia badawcze, które obejmują wywiady pogłębione, analizę dokumentów oraz obserwację. Każde z tych narzędzi zostało odpowiednio dobrane do celu badania, a ich zastosowanie umożliwia uchwycenie zarówno formalnych, jak i nieformalnych aspektów zarządzania oświatą. Warto docenić zastosowanie triangulacji danych, choć brakuje bardziej szczegółowego opisu procedur związanych z walidacją narzędzi badawczych.

Dobór sześciu gmin o zróżnicowanych profilach demograficznych, ekonomicznych i geograficznych jest mocnym punktem metodologii. Elżbieta Gozdowska precyzyjnie opisuje kryteria wyboru próby, co nadaje badaniu reprezentatywność i umożliwia szeroką interpretację wyników. Jednocześnie, brak omówienia potencjalnych ograniczeń związanych z doбором próby (np. specyfiki regionów) może budzić pewne wątpliwości.

Podsumowując, rozdział siódmy stanowi solidną podstawę dla części empirycznej pracy. Habilitantka w sposób kompleksowy i przemyślany przedstawia założenia metodologiczne, które zostały dostosowane do celu i zakresu badania. Mimo pewnych drobnych niedociągnięć, metodologia wyróżnia się wysoką jakością i starannością wykonania, co podkreśla wartość naukową pracy.

Rozdział 8: Wyniki badań empirycznych

Ósmy rozdział monografii stanowi centralną część analizy empirycznej, w której Habilitantka przedstawia szczegółowe wyniki badań przeprowadzonych w sześciu gminach. Głównym celem tego rozdziału jest ukazanie specyfiki lokalnych systemów oświaty oraz wskazanie czynników wpływających na ich funkcjonowanie. Badaczka trafnie podkreśla, że różnorodność uwarunkowań społecznych, ekonomicznych i demograficznych prowadzi do znacznych różnic w sposobach organizacji edukacji w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego.

Autorka wnikliwie analizuje każdy z badanych przypadków, koncentrując się na kluczowych aspektach takich jak zarządzanie siecią szkolną, alokacja zasobów finansowych oraz współpraca z lokalnymi społecznościami. Przykłady praktyk zarządczych są bogato ilustrowane danymi empirycznymi, co nadaje analizie wiarygodność i konkretność. Szczególnie interesująca jest prezentacja strategii adaptacyjnych stosowanych w gminach wiejskich, takich jak łączenie szkół w zespoły edukacyjne czy wykorzystanie dodatkowych funduszy z programów unijnych.

W rozdziale tym wyróżniają się również opisy relacji pomiędzy władzami lokalnymi a szkołami. Habilitantka podkreśla, że poziom zaangażowania władz samorządowych w sprawy edukacji w dużej mierze zależy od priorytetów politycznych oraz dostępności środków finansowych. W gminach o wyższych dochodach zauważalna jest większa skłonność do inwestowania w infrastrukturę edukacyjną i innowacyjne programy nauczania. Z kolei w gminach borykających się z problemami budżetowymi nacisk kładziony jest na minimalizowanie kosztów, co często odbywa się kosztem jakości kształcenia.

E. Gozdowska podejmuje również temat współpracy z rodzicami i społecznościami lokalnymi. Wskazuje, że w niektórych gminach udało się wypracować efektywne modele współpracy, które wspierają procesy decyzyjne i wzmacniają zaufanie do władz samorządowych. Jednak w innych przypadkach brak dialogu pomiędzy władzami a mieszkańcami prowadzi do konfliktów, które negatywnie wpływają na funkcjonowanie szkół.

Podsumowując, ósmy rozdział monografii dostarcza cennych informacji na temat funkcjonowania lokalnych systemów edukacyjnych w Polsce. Dzięki solidnym podstawom empirycznym oraz interdyscyplinarnemu podejściu udało się przedstawić wyniki badania, które ilustrują skomplikowaną materię badania oraz wielowymiarowość obranej problematyki.

Rozdział 9: Wnioski i rekomendacje

Ostatni rozdział monografii Elżbiety Gozdowskiej stanowi klarowne podsumowanie badań oraz szczegółową analizę praktycznych wniosków płynących z przeprowadzonych analiz. Habilitantka koncentruje się na wskazaniu najważniejszych rezultatów badania oraz ich znaczenia dla funkcjonowania lokalnych systemów oświaty w Polsce.

Autorka podkreśla, że zróżnicowanie lokalnych systemów oświaty, wynikające z uwarunkowań demograficznych, finansowych i politycznych, wymaga podejścia elastycznego i dostosowanego do specyfiki każdej gminy. Wnioski te opierają się na szczegółowych studiach przypadku, które ilustrują zarówno sukcesy, jak i problemy badanych gmin w zakresie zarządzania oświatą.

Kluczowe wnioski

Habilitantka identyfikuje kilka głównych problemów, które wpływają na funkcjonowanie lokalnych systemów edukacyjnych. Należą do nich **brak wystarczającego finansowania** (subwencje oświatowe często okazują się niewystarczające do pokrycia rzeczywistych kosztów funkcjonowania szkół. Autorka wskazuje na konieczność uzupełniania tych środków przez budżety gmin, co prowadzi do nierówności w jakości oferowanych usług edukacyjnych); **zmiany demograficzne** (depopulacja i migracje wewnętrzne mają kluczowy wpływ na reorganizację sieci szkolnych. Habilitantka podkreśla, że procesy te są szczególnie trudne w gminach wiejskich, gdzie likwidacja szkół często wywołuje konflikty społeczne; **niedostateczna współpraca z lokalnymi społecznościami**.

Autorka formułuje konkretne rekomendacje, które mają na celu poprawę funkcjonowania lokalnych systemów oświaty:

- wzmocnienie współpracy pomiędzy władzami a społecznościami lokalnymi;
- dostosowanie polityki finansowej do lokalnych potrzeb;
- wsparcie dla małych szkół.

Habilitantka nie tylko przedstawia zidentyfikowane problemy, ale także proponuje konkretne rozwiązania, które mogą być użyteczne zarówno dla badaczy, jak i decydentów politycznych. Opis rekomendacji jest szczegółowy i oparty na solidnych podstawach empirycznych, co nadaje mu wiarygodność. Rozdział 9 jest bardzo dobrym zwieńczeniem monografii, które skutecznie łączy wyniki badań z praktycznymi wskazówkami dotyczącymi poprawy funkcjonowania lokalnych systemów oświaty. Dzięki kompleksowemu podejściu i interdyscyplinarnemu charakterowi stanowi wartościowy wkład w literaturę naukową oraz narzędzie wspierające rozwój polityki edukacyjnej.

Wykorzystana literatura i aneks

Bibliografia monografii *Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin* stanowi solidne fundamenty naukowe, odwołując się do zarówno klasycznych, jak i współczesnych pozycji z zakresu edukacji, zarządzania publicznego i polityki lokalnej. Habilitantka umiejętnie korzysta z literatury

metodologicznej, w tym kluczowych publikacji dotyczących badań jakościowych i zastosowania studium przypadku. Prace autorów takich jak Robert K. Yin czy Norman K. Denzin stanowią podstawę zastosowanych podejść badawczych, co podkreśla rzetelność metodologiczną pracy.

Warto podkreślić także odniesienia do literatury krajowej, w tym analiz dotyczących systemu oświaty w Polsce oraz specyfiki funkcjonowania samorządów terytorialnych. Habilitantka sięga po opracowania uznanych badaczy, takich jak Tomasz G. Grosse czy Mirosław J. Szymański, co pozwala na umiejscowienie wyników badań w szerszym kontekście. Jednocześnie bibliografia zawiera znaczną liczbę publikacji empirycznych i raportów instytucji zajmujących się edukacją, które dostarczają aktualnych danych statystycznych i analiz politycznych.

Mocną stroną bibliografii jest także jej interdyscyplinarny charakter, który uwzględnia zarówno perspektywy pedagogiczne, jak i socjologiczne oraz ekonomiczne. To podejście umożliwia wielowymiarową analizę problemów badawczych. Niemniej, można zauważyć ograniczoną liczbę odniesień do międzynarodowych przykładów systemów edukacyjnych, co mogłoby wzbogacić perspektywę porównawczą i nadać monografii bardziej uniwersalny charakter.

Aneks stanowi istotny element monografii, dostarczając szczegółowych informacji na temat zastosowanych narzędzi badawczych oraz danych uzupełniających analizę główną. Habilitantka precyzyjnie przedstawia zestawy pytań użytych podczas wywiadów pogłębionych, co pozwala czytelnikowi lepiej zrozumieć sposób gromadzenia danych oraz proces ich interpretacji. Uwzględnienie tak szczegółowych materiałów dodaje pracy transparentności i zwiększa jej wiarygodność.

Dodatkowo, aneks zawiera tabelaryczne zestawienia danych, które ilustrują kluczowe wnioski wynikające z przeprowadzonych badań. Szczególnie wartościowe są informacje dotyczące struktury demograficznej badanych gmin oraz finansowania lokalnych systemów oświaty. Dane te nie tylko wzbogacają analizę, ale również mogą służyć jako punkt odniesienia dla przyszłych badań porównawczych.

Aneks ten stanowi dobrze przemyślany i użyteczny element monografii, który znacząco wspiera część analityczną pracy. Jego szczegółowość oraz klarowność prezentowanych informacji zasługują na uznanie, podkreślając rzetelność badawczą Habilitantki.

Podsumowanie oceny monografii

Monografia Elżbiety Gozdowskiej *Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin* stanowi wyjątkowy wkład w badania nad funkcjonowaniem oświaty w Polsce, dzięki połączeniu zaawansowanych interdyscyplinarnych studiów teoretycznych oraz starannie zaplanowanego podejścia badawczego.

Badaczka imponuje szerokością adresowanych zagadnień, które obejmują zarówno kwestie prawne, ekonomiczne, jak i społeczne, a jednocześnie skutecznie wpisuje swoje badania w kontekst zarządzania lokalnymi systemami edukacyjnymi.

Na szczególne uznanie zasługuje podejście metodologiczne, które cechuje wysoka interdyscyplinarność i skomplikowanie. Habilitantka wykorzystuje metodę studium przypadku, precyzyjnie dobierając sześć gmin, które różnią się pod względem demograficznym, geograficznym oraz ekonomicznym. Metody badawcze, takie jak wywiady pogłębione, analiza dokumentów i triangulacja danych, zostały zastosowane z dużą starannością, co znacząco zwiększa wiarygodność i wartość naukową wyników. Wytrwałość badawcza oraz zdolność do precyzyjnej analizy różnorodnych danych są cechami, które wyróżniają tę monografię na tle innych publikacji w tej dziedzinie.

Dane zgromadzone i zaprezentowane w pracy charakteryzują się wyjątkowo wysokim potencjałem aplikacyjnym. Habilitantka nie tylko identyfikuje kluczowe problemy związane z funkcjonowaniem lokalnych systemów oświaty, ale także przedstawia konkretne rekomendacje, które mogą stanowić bezpośrednią informację zwrotną dla samorządów lokalnych. Praca ta dostarcza narzędzi wspierających decydentów w podejmowaniu lepszych decyzji dotyczących zarządzania siecią szkolną, finansowania oświaty czy budowania relacji z lokalnymi społecznościami.

Wyjątkowość badania wynika również z uwzględnienia wielu perspektyw: od instytucjonalnej, przez społeczną, aż po ekonomiczną. Dzięki temu praca Gozdowskiej jest zarówno kompleksowa, jak i szczegółowa, oferując szeroki wachlarz wniosków i refleksji, które mogą być wykorzystane nie tylko w Polsce, ale także jako punkt odniesienia dla innych krajów borykających się z podobnymi wyzwaniem w zakresie zarządzania edukacją.

Podsumowując, monografia Elżbiety Gozdowskiej jest dziełem o dużej wartości naukowej i wysokim potencjale aplikacyjnym. Dzięki starannemu podejściu metodologicznemu, interdyscyplinarności oraz głębokiej analizie danych, praca ta nie tylko wnosi nowe perspektywy do badań nad lokalnymi systemami oświaty, ale także dostarcza użytecznych narzędzi dla praktyków. **Habilitantka wykazała się rzetelnością i wytrwałością badawczą, co zasługuje na najwyższe uznanie.**

3. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych wskazanych we wniosku habilitacyjnym dr Elżbiety Gozdowskiej

Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze Habilitantki poszerzają perspektywy badawcze, teoretycznie i analityczne, które można było odnaleźć w głównym dziele habilitacyjnym. Jasne dla mnie-recenzenta

jest ich dodanie do wniosku. W ten sposób E. Gozdowska dokumentuje dwanaście lat swojej pracy badawczej i progresu warsztatu badawczego (wymagając przy tym od osoby recenzującej zapoznanie się z kolejnymi kilkuset stronami wytworzonych prac naukowych).

Dodatkowe teksty Elżbiety Gozdowskiej tworzą wysoce spójny korpus badań poświęconych ewolucji systemu edukacyjnego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem roli samorządów i organów społecznych w zarządzaniu oświatą. Prace te łączą w sobie interdyscyplinarność i rzetelność metodologiczną, przedstawiając zarówno historyczne uwarunkowania, jak i aktualne wyzwania, które stoją przed polskim systemem edukacyjnym – w szczególności w kategorii lokalnych mikro-polityk edukacyjnych. Dzięki różnorodności zastosowanych podejść badawczych, w tym analizy dokumentów, wywiadów pogłębionych oraz studium przypadku, Autorka ukazuje złożoność problematyki zarządzania oświatą w sposób kompleksowy.

Prace dotyczą kilku kluczowych obszarów. Po pierwsze, znaczną uwagę poświęcono problemowi partycypacji społecznej w zarządzaniu edukacją, czego przykładem są badania nad funkcjonowaniem rad szkół oraz rad oświatowych. Teksty takie jak „Reguły działania rad szkół...” oraz „Rada oświatowa, czyli jak zwiększyć udział obywateli w decydowaniu o sprawach edukacji” stanowią wnikliwą analizę teoretyczną i praktyczną tych organów, ukazując zarówno ich potencjał, jak i ograniczenia. E. Gozdowska krytycznie odnosi się do niewystarczającego wsparcia prawnego i finansowego, które osłabia demokratyczny charakter tych instytucji, co skutkuje ich marginalizacją w systemie edukacyjnym. Przeprowadzone badania dowodzą, że potencjał rad w budowaniu demokratycznej edukacji pozostaje niewykorzystany, a ich funkcjonowanie często ogranicza się do formalności, bez rzeczywistego wpływu na decyzje edukacyjne.

Kolejny istotny wątek to wpływ polityki centralnej i lokalnej na funkcjonowanie systemu oświaty. W tekstach takich jak „O skutkach dewastowania oświaty publicznej w Polsce. Rekomendowane zmiany” czy „Udział organów społecznych w zarządzaniu szkołą publiczną” Elżbieta Gozdowska przedstawia krytyczną analizę zmian legislacyjnych, które ograniczają autonomię samorządów i wpływają negatywnie na jakość edukacji. Teksty te ukazują, jak decyzje polityczne mogą prowadzić do destabilizacji systemu, jednocześnie wskazując na konieczność reform wspierających decentralizację oraz partycypację obywatelską. Autorka podkreśla, że centralizacja decyzji edukacyjnych prowadzi do utraty elastyczności w dostosowywaniu się do lokalnych potrzeb, co szczególnie dotyka mniejsze i biedniejsze samorządy, borykające się z niedoborami finansowymi. W efekcie prowadzi to do powstawania znacznych dysproporcji w jakości funkcjonowania szkół w różnych regionach kraju.

Jednym z najbardziej wartościowych aspektów omawianych prac jest ich mocne osadzenie w praktyce. Habilitantka często sięga po dane empiryczne, które nie tylko ilustrują jej wnioski, ale także pozwalają

na formułowanie konkretnych rekomendacji dla decydentów politycznych i władz samorządowych. W tekstach tych uwidacznia się także dążenie do poprawy jakości edukacji poprzez wzmacnianie dialogu między różnymi interesariuszami, takimi jak nauczyciele, rodzice i uczniowie. Przykładowo, analiza w „Regułach działania rad szkół” wskazuje, że pomimo formalnych kompetencji, rady szkół są często wykluczane z kluczowych procesów decyzyjnych, co wymaga zmian zarówno legislacyjnych, jak i praktycznych. E. Gozdowska dostrzega, że brak rzeczywistego wpływu tych organów na podejmowanie decyzji edukacyjnych wynika nie tylko z ograniczeń prawnych, ale także z niskiej świadomości społecznej na temat ich roli.

Zaletą analizowanych prac jest ich interdyscyplinarny charakter. Autorka łączy w nich perspektywy pedagogiczne, socjologiczne i prawne, co pozwala na wielowymiarowe spojrzenie na problematykę edukacyjną. Również zastosowana metodologia, obejmująca zarówno jakościowe, jak i ilościowe podejścia badawcze, świadczy o wysokim poziomie naukowym tych prac. Badaczka wykorzystuje takie techniki jak analiza dokumentów strategicznych, wywiady pogłębione oraz analizy porównawcze, co znacząco wzbogaca wartość merytoryczną jej tekstów. Szczególnie wartościowe są analizy dokumentów o charakterze prawnym i organizacyjnym, takich jak regulaminy rad szkół, protokoły z posiedzeń czy statuty szkół, które pozwalają na identyfikację zarówno zgodności z przepisami, jak i praktycznych problemów w ich funkcjonowaniu. Analiza ta ujawnia niedociągnięcia formalne, takie jak brak spójności w regulacjach dotyczących składu i kompetencji rad szkół, co ogranicza ich skuteczność.

Nie sposób pominąć także istotnego wkładu Autorki w dyskusję nad przyszłością edukacji publicznej w Polsce. W tekstach takich jak „O skutkach dewastowania oświaty publicznej w Polsce. Rekomendowane zmiany” E. Gozdowska podejmuje krytyczną refleksję nad konsekwencjami polityki edukacyjnej ostatnich lat, wskazując na problemy takie jak brak stabilności legislacyjnej, niewystarczające finansowanie czy ograniczenie autonomii nauczycieli i szkół. Praca ta, podobnie jak inne analizowane teksty, oferuje konkretne rekomendacje, które mogą stanowić podstawę do systemowych reform, takich jak wzmocnienie autonomii szkół, zwiększenie partycypacji społecznej czy lepsze dopasowanie finansowania do rzeczywistych potrzeb lokalnych systemów edukacyjnych. Autorka wyraźnie wskazuje, że poprawa jakości edukacji wymaga nie tylko zmian strukturalnych, ale także budowania kultury współodpowiedzialności za oświatę w społecznościach lokalnych.

Warto jednak zauważyć, że pewnym ograniczeniem niektórych tekstów Elżbiety Gozdowskiej jest niewystarczające uwzględnienie kontekstu międzynarodowego. Choć Autorka odwołuje się do przykładów zagranicznych, ich analiza mogłaby być bardziej rozwinięta, co nadałoby pracom większy wymiar porównawczy. Ponadto, niektóre teksty, szczególnie te poświęcone radom szkół, wskazują na potrzebę głębszego osadzenia wyników badań w szerszym kontekście kulturowym i społecznym, aby

lepiej zrozumieć bariery stojące na drodze do realizacji demokratycznych ideałów w edukacji. Uwzględnienie szerszych badań porównawczych mogłoby również wzbogacić narrację o dodatkowe wnioski, które byłyby inspiracją dla innych krajów.

Podsumowując, dodatkowe teksty Elżbiety Gozdowskiej stanowią spójny i wartościowy wkład w badania nad zarządzaniem oświatą w Polsce. Prace te nie tylko dostarczają szczegółowej diagnozy obecnego stanu systemu edukacyjnego, ale również oferują konkretne rekomendacje, które mogą przyczynić się do jego poprawy. Dzięki interdyscyplinarnemu podejściu oraz rzetelności metodologicznej, teksty te powinny znaleźć szerokie uznanie wśród badaczy i praktyków zajmujących się edukacją. Badania Autorki podkreślają potrzebę łączenia różnych perspektyw w analizie edukacji, co pozwala lepiej zrozumieć zarówno sukcesy, jak i wyzwania stojące przed polskim systemem oświaty. Jej dorobek badawczy jest nie tylko cennym źródłem wiedzy teoretycznej, ale także inspiracją do podejmowania konkretnych działań na rzecz poprawy jakości edukacji w Polsce. Prace Elżbiety Gozdowskiej nie tylko diagnozują problemy, ale również wyznaczają kierunki działań, które mogą przynieść realne korzyści dla funkcjonowania edukacji publicznej.

4. Znaczenie dorobku naukowego dr Elżbiety Gozdowskiej dla rozwoju dyscypliny pedagogika

Dorobek naukowy dr Elżbiety Gozdowskiej wnosi istotny wkład w rozwój dyscypliny pedagogiki, szczególnie w obszarze badań nad zarządzaniem systemami oświaty oraz polityką edukacyjną. Prace Autorki wyróżniają się interdyscyplinarnym podejściem, łączącym perspektywy pedagogiczne, socjologiczne i administracyjne, co umożliwia wszechstronne zrozumienie problematyki zarządzania edukacją. Szczególnie cenne jest zastosowanie przez Badaczkę podejścia systemowego, które pozwala na analizę zależności między różnymi poziomami funkcjonowania systemów oświatowych, w tym szczeblem lokalnym, regionalnym i krajowym.

Jednym z kluczowych osiągnięć Gozdowskiej jest badanie lokalnych systemów oświaty w Polsce, czego zwieńczeniem jest monografia „Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin”. Praca ta stanowi unikalne łączenie analizy teoretycznej i badań empirycznych, ukazując specyfikę funkcjonowania edukacji na poziomie lokalnym. Zastosowanie studium przypadku jako głównej metody badawczej pozwala na głęboką analizę konkretnych uwarunkowań lokalnych, jednocześnie dostarczając rekomendacji aplikacyjnych dla decydentów edukacyjnych. Tym samym Autorka przyczynia się do wypełnienia luki badawczej dotyczącej decentralizacji zarządzania oświatą w Polsce, co ma istotne znaczenie w kontekście reform edukacyjnych ostatnich dekad.

Badania Gozdowskiej nad radami szkół i innymi formami partycypacji społecznej w zarządzaniu edukacją wnoszą nowe spojrzenie na rolę organów społecznych w procesach decyzyjnych. Autorka wskazuje na niedostateczne wykorzystanie potencjału tych instytucji oraz proponuje konkretne reformy zmierzające do wzmocnienia ich pozycji. Takie podejście ma szczególną wartość w kontekście budowania demokratycznych struktur zarządzania oświatą, co wpisuje się w szerszy nurt badań nad edukacją obywatelską i współzarządzaniem publicznym.

Na szczególną uwagę zasługuje również wkład Elżbiety Gozdowskiej w rozwój metodologii badań w pedagogice. Jej dorobek obejmuje prace, w których zręcznie łączy metody ilościowe i jakościowe, co pozwala na uzyskanie bardziej kompleksowego obrazu badanych zjawisk. Badaczka skutecznie wykorzystuje analizy dokumentów, wywiady pogłębione oraz obserwacje, co świadczy o wysokim poziomie warsztatu naukowego. Zastosowanie tych metod pozwala nie tylko na diagnozę istniejących problemów, ale także na formułowanie praktycznych rekomendacji dla samorządów i organów zarządzających edukacją.

Znaczenie dorobku Elżbiety Gozdowskiej dla dyscypliny pedagogika przejawia się także w jej zdolności do łączenia teorii z praktyką. Propozycje reform i rekomendacje zawarte w jej pracach znajdują odzwierciedlenie w działaniach podejmowanych przez lokalne i regionalne władze oświatowe. Przykładem mogą być postulaty związane z usprawnieniem pracy rad szkół oraz wzmocnieniem współpracy między samorządami a społecznościami lokalnymi. Takie działania nie tylko poprawiają jakość zarządzania oświatą, ale także przyczyniają się do budowy bardziej zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego.

Podsumowując, dorobek Elżbiety Gozdowskiej w istotny sposób przyczynia się do rozwoju dyscypliny pedagogiki, zarówno na poziomie teoretycznym, jak i praktycznym. Jej badania dostarczają nowych narzędzi analitycznych oraz inspiracji do podejmowania dalszych studiów nad zarządzaniem systemami edukacyjnymi. Ponadto, praktyczny charakter wniosków Autorki sprawia, że jej prace mają bezpośredni wpływ na jakość edukacji w Polsce, przyczyniając się do lepszego funkcjonowania lokalnych systemów oświatowych.

5. Konkluzja recenzji

Uwzględniając dorobek naukowy Elżbiety Gozdowskiej, w szczególności interdyscyplinarne podejście, rzetelność metodologiczną oraz istotny wkład w rozwój teorii i praktyki pedagogicznej, należy uznać jej osiągnięcia za znaczące dla dyscypliny pedagogika. Monografia „Lokalne systemy oświaty. Studium sześciu gmin” stanowi wartościowe opracowanie naukowe, które łączy badania empiryczne z analizą teoretyczną, dostarczając cennych rekomendacji aplikacyjnych.

Dokonując analizy dokumentacji habilitacyjnej, **wyrażam pełne przekonanie, że przedstawione osiągnięcia naukowe i dydaktyczne w pełni spełniają kryteria określone w obowiązujących przepisach. Popieram wniosek o nadanie Elżbiecie Gozdowskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika.**

dr hab. Paweł Rudnicki, prof. UD DSW

recenzent